

Dibuix. Tècnica mixta. Josep Ricart i Rial, 2008.

PRESENTACIÓ

El maig de 1882, mentre s'estava produint l'enderroc del castell dels Montcada, van aparèixer entre les runes d'aquest castell d'origen medieval els primers vestigis del temple romà de Vic. Uns dies més tard, concretament el 8 de juny, diada de Corpus, Josep Serra i Campdelacreu va anar a trobar el canonge Jaume Collell per a sol·licitar-li el seu ajut per tal de fer front a la compra de l'edifici i assegurar-ne així la seva conservació per a les generacions futures. Fou d'aquesta manera com va començar una apassionant aventura que no va culminar fins a la reconstrucció del frontó l'any 1959.

Per tal de celebrar el 125è aniversari del descobriment de l'edifici, entre el maig de 2007 i el juliol de 2008 el Patronat d'Estudis Osonencs va organitzar nombroses activitats commemoratives, de les quals destaca una jornada científica desenvolupada els dies 19 i 26 d'octubre de 2007, en què participaren diversos estudiosos que analitzaren el temple des de cada una de les seves respectives especialitats. La qualitat i l'interès de les ponències de la jornada ens portà a la idea de dedicar un número monogràfic de la revista *Ausa* al temple i a la seva descoberta, atès que en el decurs de la jornada no només es presentà un estat de la qüestió sobre el tema, sinó que s'aportaren nous punts de vista. Tot plegat va treure a la llum diversos estudis (alguns d'inèdits) que hem considerat que valia la plena incloure'ls com a complement de les ponències amb la voluntat que quedés recollida tota la bibliografia rellevant publicada sobre el temple romà. La tasca de recull i revisió dels estudis ha estat més llarga del que ens pensàvem, però creiem que l'espera ha valgut la pena, ja que el número que teniu a les mans és un excel·lent mosaic interdisciplinari del que avui se sap sobre el temple, i enllaça amb dos números monogràfics publicats anteriorment a la revista *Ausa*, els anys 1959 i 1982.

Hem estructurat aquest número monogràfic en quatre apartats. En el primer trobareu les ponències de la jornada científica segons l'ordre en què foren exposades. El segon apartat està format per vuit estudis inèdits sobre el temple i el seu entorn ordenats per ordre de realització. Pel que fa al tercer apartat, el conformen quatre articles sobre el temple publicats anteriorment en diverses revistes i que creiem de gran interès. Per acabar, tanca el monogràfic una ressenya sobre l'exposició que organitzà el Patronat d'Estudis Osonencs l'estiu de 2008 per tal de cloure la commemoració del 125è aniversari de la troballa de l'edifici.

El primer apartat s'enceta amb la ponència d'Antoni Caballé en què s'estudia el temple des de la vessant arqueològica. Tot seguit, Antoni Pladevall analitza els personatges vinculats al descobriment de l'edifici, així com els prohoms de finals del segle XIX i principis del XX els cognoms dels quals es gravaren en les columnes de l'atri. Més endavant, Francesc Fontbona mostra el context historicoartístic de la descoberta del temple i Xavier Roviró ens apropa a la visió social i popular de l'edifici, ja que fou dedicat a diversos usos al llarg de la seva història. La penúltima ponència incideix en la restauració històrica del temple duta a terme entre 1882 i 1959. Finalment, Montserrat Artigau i Eduard Porta exposen l'estat actual de conservació de l'edifici, així com la diagnosi de les seves patologies i degradacions, per tal de presentar una proposta d'intervenció.

El segon apartat aplega vuit estudis inèdits ordenats a partir de la data de la seva elaboració. Així, doncs, els quatre primers corresponen a diversos estudis arqueològics realitzats al temple o al seu entorn. Comença amb un resum de la memòria d'excavació a l'interior del temple executada durant l'estiu de 1982 sota la direcció de M. Dolors Molas i Imma Ollich. A continuació, es presenten els resultats de les excavacions d'urgència fetes al recinte interior del temple el setembre de 1991 sota la direcció d'Imma Mestres, Josep Pujades i Carme Subiranas. D'altra banda, també es mostren les troballes de les excavacions realitzades a la casa Genís de Vic, situada just davant del temple i un dels pocs indrets del seu entorn on es documentaren estructures romanes, que tingueren lloc entre els anys 1987 i 1989. Finalment, s'ha cregut interessant incorporar la fitxa sobre el temple romà redactada l'any 1993 dins del *Programa d'Arqueologia Urbana de Vic*.

Els tres articles següents tracten diversos aspectes del temple. En primer terme, Javier Domingo, Ana Garrido i Ricardo Mar analitzen la decoració arquitectònica de l'edifici. Tot seguit Isidre Fernández aporta documentació d'arxiu inèdita sobre l'ús del temple als segles XVII i XVIII com a presó. Al seu torn, Miquel S. Ylla-Català raona els antecedents i les circumstàncies que van convertir el temple romà en la seu del Patronat d'Estudis Osonencs.

Aquest segon apartat finalitza amb un estudi de Roger Sala i Maria Lafuente sobre l'entorn del temple i més concretament sobre la prospecció georadar practicada a l'església de la Pietat de Vic, que és contigua al recinte del temple romà.

Quant al tercer bloc del monogràfic, cal dir que en ell es recullen quatre articles ja publicats anteriorment, però que ens ha semblat molt adequat incorporar-los en aquest número monogràfic. Per ordre d'edició, trobareu primerament l'article que Ramon Ordeig va publicar a la *Revista Vic* l'any 1982, amb motiu del centenari de la descoberta del temple. A continuació hi ha l'article de M. D. Molas i I. Ollich que presenta els resultats de l'excavació al carrer Pare Xifré (antic carrer Montcada), que posà al descobert el traçat del períbol del temple, publicat l'any 1985 a la revista *Cypsela*. Aquestes mateixes autores signen el tercer article publicat durant el mateix any a la revista *Cota Zero* sobre Vic i la recuperació de 2000 anys d'història urbana. Finalment, s'inclou un darrer article presentat al XIV Congrés Internacional d'Arqueologia Clàssica celebrat a Tarragona que tracta sobre la transformació de l'antiga *Auso* romana en el medieval *Vicus Ausonensis*.

Aquest extens número monogràfic acaba amb una ressenya sobre l'exposició *El Temple Romà de Vic. Un tresor amagat*, duta a terme entre el 14 de juny i el 20 de juliol de 2008 a la mateixa cel·la del temple, comissariada per Francesc Orenes i realitzada com a cloenda dels actes commemoratius del 125è aniversari de la troballa de l'edifici.

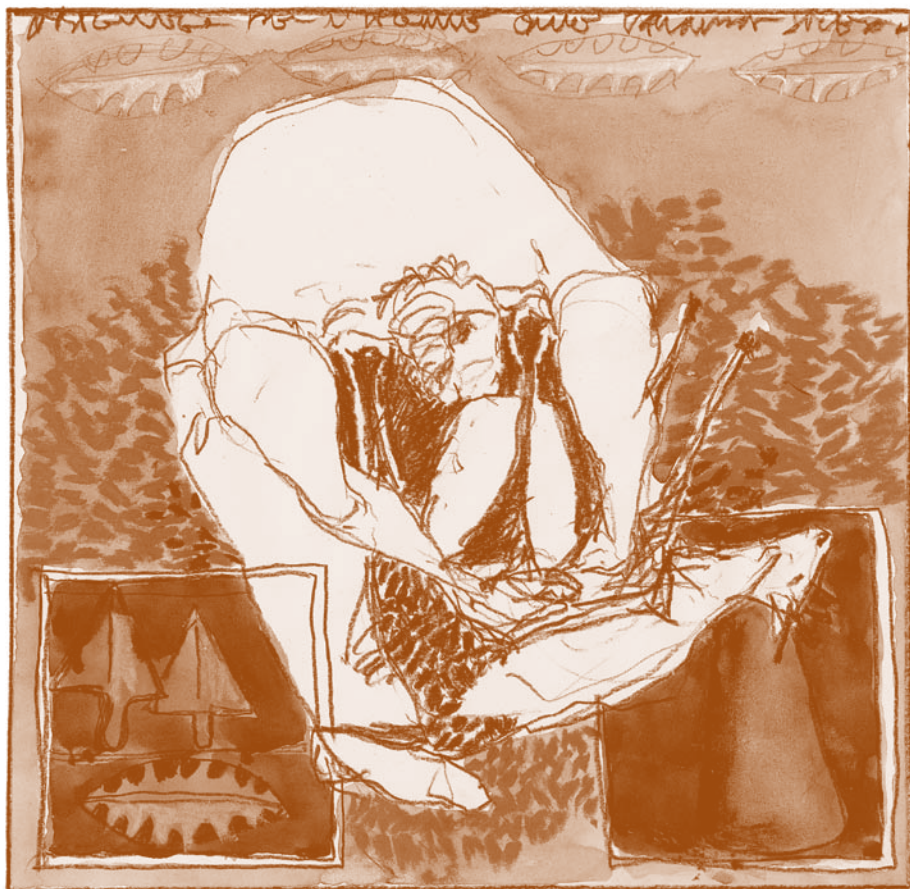
D'altra banda, hem d'esmentar que l'artista Josep Ricart ha accedit a fer una il·lustració per a la portada d'aquest monogràfic, de manera que volem deixar constància de la nostra gratitud.

Finalment, no volem acabar aquesta presentació sense recordar que el 25 d'octubre de 2008 el Patronat d'Estudis Osonencs va rebre el Premi Nacional de Patrimoni Cultural 2008 que atorga anualment la Generalitat de Catalunya. El premi fou concedit per la promoció del patrimoni històric, artístic i cultural d'Osona; pel foment de la investigació científica i per les activitats editorials, expositives i formatives que du a terme.

Esperem que aquest número monogràfic de la revista *Ausa* contribueixi a la tasca per la qual el Patronat d'Estudis Osonencs ha estat guardonat.

ANNA GUTIÉRREZ I GARCIA-MORENO
(Secció d'Arqueologia)

MIQUEL MIRAMBELL I ABANCÓ
(Secció d'Art)

PONÈNCIES DE LA JORNADA CIENTÍFICA